

O'zbekiston Respublikasi
Sog'liqni saqlash vazirining
2025 yil "23" iyundagi
180-sonli buyrug'iga
ilova

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT STOMATOLOGIYA INSTITUTI

**“BOSH VA YUZ SUYUKLARINING TUG'MA ANOMALIYALARI, BOSH VA YUZNING
TUG'MA SUYAK-MUSHAK DEFORMATSIYASI” NOZOLOGIYA BO'YICHA MILLIY
KLINIK STANDART**

TOSHKENT 2025

"Tasdiqlayman"
TDSI rektori
N K. Xaydarov.

N. K. Xaydarov
2025 yil

**“BOSH VA YUZ SUYUKLARINING TUG‘MA ANOMALIYALARI, BOSH VA YUZNING
TUG‘MA SUYAK-MUSHAK DEFORMATSIYASI” NOZOLOGIYA BO‘YICHA MILLIY
KLINIK STANDART**

TOSHKENT 2025

“BOSH VA YUZ SUYUKLARINING TUG‘MA ANOMALIYALARI, BOSH VA YUZNING TUG‘MA SUYAK-MUSHAK DEFORMATSIYASI” NOZOLOGIYASI BO‘YICHA TIBBIY YORDAM KO‘RSATISHNING MILLIY KLINIK STANDARTI

NOZOLOGIYANING MILLIY KLINIK STANDARTI NOMI (KODI), DIAGNOSTIKASI VA DAVOLASH BILAN SHUG‘ULLANUVCHI MUTAXASSISLAR NOMI

XKT-10 bo‘yicha kodlash:	Nozologik nomi:	Ambulatoriya sharoitida tashxis qo‘yish va davolash uchun nozologiya bo‘yicha jalb etiladigan mutaxassislar		Statsionar diagnostika va davolash uchun nozologiyalar bilan shug‘ullanuvchi mutaxassislar	
		Asosiy nazorat qiluvchi mutaxassis	Qo‘shimcha jalb etiladigan mutaxassislar	Asosiy nazorat qiluvchi mutaxassis	Qo‘shimcha jalb etiladigan mutaxassislar
Q67.0	Yuz assimetriyasi	Yuz-jag‘ jarrohi	Ortoped-stomatolog ortodont	Jag‘-yuz jarrohi	Ortoped-stomatolog ortodont
Q67.1	Siqilgan yuz	Yuz-jag‘ jarrohi	Ortoped-stomatolog ortodont	Jag‘-yuz jarrohi	Ortoped-stomatolog ortodont
Q67.2	Dolikosefaliya	Yuz-jag‘ jarrohi	Ortoped-stomatolog Ortodont	Jag‘-yuz jarrohi	Ortoped-stomatolog ortodont
Q67.3	Plagiosefaliya	Yuz-jag‘ jarrohi	Ortoped-stomatolog ortodont	Jag‘-yuz jarrohi	Ortoped-stomatolog ortodont
Q67.4	Bosh suyagi, yuz va jag‘ning boshqa konjenital deformatsiyalari	Yuz-jag‘ jarrohi	Ortoped-stomatolog ortodont	Jag‘-yuz jarrohi	Ortoped-stomatolog ortodont
Q75.0	Kraniosinostoz	Yuz-jag‘ jarrohi	Ortoped-stomatolog ortodont	Jag‘-yuz jarrohi	Ortoped-stomatolog ortodont
Q75.1	Kraniofasiyal disostoz	Yuz-jag‘ jarrohi	Ortoped-stomatolog ortodont	Jag‘-yuz jarrohi	Ortoped-stomatolog ortodont
Q75.2	Gipertelorizm	Yuz-jag‘ jarrohi	Ortoped-stomatolog ortodont	Jag‘-yuz jarrohi	Ortoped-stomatolog ortodont
Q75.3	Makrosefaliya	Yuz-jag‘ jarrohi	Ortoped-stomatolog ortodont	Jag‘-yuz jarrohi	Ortoped-stomatolog ortodont
Q75.4	Maksillofasiyal disostoz	Yuz-jag‘ jarrohi	Ortoped-stomatolog ortodont	Jag‘-yuz jarrohi	Ortoped-stomatolog ortodont
Q75.5	Okulomandibulyar disostoz	Yuz-jag‘ jarrohi	Ortoped-stomatolog ortodont	Jag‘-yuz jarrohi	Ortoped-stomatolog ortodont

Q75.8	Bosh suyagi va yuz suyaklarining boshqa belgilangan nuqsonlari	Yuz-jagʻ jarrohi	Ortoped-stomatolog ortodont	Jagʻ-yuz jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont
Q75.9	Bosh suyagi va yuz suyaklarining konjenital anomaliyasi, aniqlanmagan	Yuz-jagʻ jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont	Jagʻ-yuz jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont
Q87.0	Birinchi navbatda yuzning koʻrinishiga taʼsir qiluvchi konjenital anomaliyalar sindromlari	Yuz-jagʻ jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont	Jagʻ-yuz jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont

XKT-11 boʻyicha kodlash:	Nozologik nomi:	Ambulatoriya sharoitida tashxis qoʻyish va davolash uchun nozologiya boʻyicha jalb etiladigan mutaxassislar		Statsionar diagnostika va davolash uchun nozologiyalar bilan shugʻullanuvchi mutaxassislar	
		Asosiy nazorat qiluvchi mutaxassis	Qoʻshimcha jalb etiladigan mutaxassislar	Asosiy nazorat qiluvchi mutaxassis	Qoʻshimcha jalb etiladigan mutaxassislar
LA52	Yuz asimmetriyasi	Yuz-jagʻ jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont	Yuz-jagʻ jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont
LA55	Ezilgan yuz	Yuz-jagʻ jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont	Yuz-jagʻ jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont
LB70.0Z	Boshqa ruknlarda tasniflanmagan kraniosinostoz	Yuz-jagʻ jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont	Yuz-jagʻ jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont
LB70.00	Plagiotsefaliya	Yuz-jagʻ jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont	Yuz-jagʻ jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont
LD0Z	Asosan tananing bitta tizimiga taʼsir qiluvchi tuzilmaviy rivojlanish anomaliyalari, aniqlanmagan	Yuz-jagʻ jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont	Yuz-jagʻ jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont
LB70.0Z	Boshqa ruknlarda tasniflanmagan kraniosinostoz	Yuz-jagʻ jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont	Yuz-jagʻ jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont
LD25.3	Kraniofatsial dizostoz	Yuz-jagʻ jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont	Yuz-jagʻ jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont
LB71.1	Gipertelorizm	Yuz-jagʻ jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont	Yuz-jagʻ jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont
LB70.3	Makrosefaliya	Yuz-jagʻ jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont	Yuz-jagʻ jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont
LD2F.16	Otomandibulyar displaziya	Yuz-jagʻ jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont	Yuz-jagʻ jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont

LB9Z	Boshqa joyda tasniflanmagan skeletning strukturaviy rivojlanish anomaliyalari	Yuz-jag' jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont	Yuz-jag' jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont
LB70.Z	Bosh suyagining tuzilish anomaliyalari, boshqa joyda tasniflanmagan	Yuz-jag' jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont	Yuz-jag' jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont
LB70.Z	Bosh suyagining tuzilish rivojlanish anomaliyalari, boshqa joyda tasniflanmagan	Yuz-jag' jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont	Yuz-jag' jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont
LD2Z	Ko'p sonli rivojlanish anomaliyalari yoki sindromlari, aniqlanmagan	Yuz-jag' jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont	Yuz-jag' jarrohi	Ortoped stomatolog va ortodont

“BOSH VA YUZ SUYUKLARINING TUG‘MA ANOMALIYALARI, BOSH VA YUZNING TUG‘MA SUYAK-MUSHAK DEFORMATSIYASI” NOZOLOGIYASIDA REJALI TIBBIY YORDAM KO‘RSATISH

Diagnostika tadbirlari	Tibbiy xizmatlar nomi	Rejali tibbiy yordam darajasi va turi bo'yicha					Xizmatlar yoki tekshiruvlarning minimal soni	Davolash muddati
		Ambulatoriya davolash			Statsionar yordam*			
		SP/QVP	T.M.P. M.P.	Qoraqalpog'iston Respublikasi, Toshkent shahri, TDSI va viloyat stomatologiya poliklinikalari	Qoraqalpog'iston Respublikasi, Viloyat ko'p tarmoqli kattalar shifoxonasi; Yuz-jag' jarrohligi bo'limi	Toshkent davlat stomatologiya instituti klinikasi; Yuz-jag' jarrohligi kafedrası		
Asosiy mutaxassis (yuz-jag' jarrohi) maslahati	1. Shikoyatlar va anamnez (kasallik va hayot anamnezini yig'ish)	+	+	+	+	+	Bir marta	Kasallik bo'yicha murojaat qilinganda to'liq tuzalguncha
	2. Ob'ektiv ko'rik	+	+	+	+	+	Bir marta	
	3. Fizikal va klinik tekshiruv	+	+	+	+	+	Bir marta	
<i>Izoh: bemorda qo'shimcha boshqa yoki hamroh kasalliklar mavjud bo'lsa, yo'riqnomaga muvofiq boshqa tegishli mutaxassislar tomonidan tekshirilishi mumkin;</i>								
Mutaxassis maslahati (terapevt, anesteziolog, kardiolog) (qo'shimcha)	Operatsiyaga tayyorgarlik bo'yicha		+	+	+	+	Bir marta	
Izoh: (yo'riqnomaga muvofiq)								
Asosiy laboratoriya tahlillari	1. Umumiy (klinik) qon tahlili			+	+	+	Bir marta	
	2. Qon ivish ko'rsatkichi			+	+	+	Bir marta	
<i>Izoh: Tor mutaxassis tavsiyasiga ko'ra yoki davolash jarayonida ko'rsatmalar mavjud bo'lsa, laboratoriya tekshiruvlarini takrorlash mumkin.</i>								
Qo'shimcha laboratoriya tahlillari Yo'riqnomaga muvofiq	1. Qondagi qand miqdorini aniqlash			+	+	+	Bir marta	
	2. Gepatit "C" va "B"			+	+	+	Bir marta	
	3. OIV va zahm uchun test o'tkazish			+	+	+	Bir marta	
Izoh: (yo'riqnomaga muvofiq)								

Asosiy instrumental tekshiruvlar	1. Yuz yumshoq to'qimalarini tekshirish (MSKT, KT, UTT)			+	+	+	Bir marta	
<i>Izoh: Tor mutaxassis tavsiyasiga ko'ra yoki davolash jarayonida ko'rsatmalar mavjud bo'lsa, instrumental tekshiruvlarni takrorlash mumkin.</i>								
Qo'shimcha instrumental tekshiruvlar	1. Mikrobnining antibiotiklarga sezuvchanligini aniqlash			+	+	+	Bir marta	
<i>Izoh: Bemorda yo'ldosh kasalliklar aniqlanganda, tibbiyot muassasalari darajasida mavjud qo'shimcha va takroriy instrumental diagnostik tekshiruvlar o'tkazilishi mumkin.</i>								
*STATSIONAR DAVOLANISHGA YO'LLANMA: (Ambulatoriya davolanishida paydo bo'ladigan stasionar davolash bo'yicha ko'rsatmalar bu yerda keltirilgan) - Nuqsonning mavjudligi, funktsiya va anatomik yaxlitlikning buzilishi								
Diagnostik tadbirlar	Tibbiy xizmatlar nomi	Rejali yordam darajasi va turiga ko'ra					Xizmatlar yoki tekshiruvlarning minimal soni	Davolash davomiyligi
		Ambulatoriya davolanishi		Statsionar yordam				
		NMP/uyda	SP/QVP/RMP	Tumanlararo tez tibbiy yordam markazi	Qoraqalpog'iston Respublikasi, Viloyat ko'p tarmoqli kattalar shifoxonasi; Yuz-jag' jarrohligi bo'limi	Toshkent davlat stomatologiya instituti yuz-jag' jarrohligi kafedrası		
Boshqa tekshiruv turlari	1. Rentgenologik tekshiruv			+	+	+	Bir marta	Bir kun
	2. MSKT, KT				+	+	Bir marta	Bir kun
	3. Mikrobnining antibiotiklarga sezuvchanligini aniqlash			+	+	+	Bir marta	Bir kun
Izoh: (yo'riqnomaga muvofiq)								

DORI VOSITALARI BILAN DAVOLASH

Davolash tadbirlari (asosiy dori vositasi)		Rejalashtirilgan yordam darajasi va turiga ko'ra				O'rtacha kunlik doza	Bir kurs uchun doza
		Ambulatoriya davolash		Statsionar yordam*			
Dori vositalari (xalqaro patentlanmagan) nomi	Preparatning dozasi va qo'llash usuli	SP/QVP	TMP MP	Qoraqalpog'iston Respublikasi, Viloyat ko'p tarmoqli kattalar shifoxonasi; Yuz-jag' jarrohligi bo'limi	Toshkent davlat stomatologiya instituti yuz-jag' jarrohligi kafedrası		
Amoksitsillin + klavulan kislotasi	Tab. 250-500 mg			+	+	250-500 mg dan kuniga 3	7500-10000 mg

	Suspenziya 100 ml (125/5 ml); (250/5 ml) (amoksitsillin miqdori) ichish 45-90 mg/kg/kun, kuniga 2-3 marta m/o bolalarga - 50 mg/kg/kun 2 marta.					mahal, 5-7 kun davomida.	
Azitromitsin	Tab. 250 mg, 500 mg; 1 tabletka ichiladi. Kuniga 1 marta. Suspenziya 15 ml (100 mg/5 ml) 10 mg/kg kuniga 1 marta 6 oylik bolalarga.			+	+	1 tab kuniga 1 marta, 3-6 kun davomida	3-6 tabletka
Levofloksatsin	Tab. 250 mg, 500 mg; 1 tabletka ichiladi. Kuniga 1-2 marta			+	+	1 tab kuniga 1 marta, 5-7 kun davomida	5-7 tabletka
Siprofloksatsin	Tab. 250 mg, 500 mg; Kattalar uchun 250-750 mg dan kuniga 2 mahal, bolalarga 15-20 mg/kg dan kuniga 2 mahal ichish tavsiya etiladi.			+	+	1 tab 2 mahal 5 kun davomida	10 ta tabletka
Roksitromitsin *	Tab. 150 mg Kattalar 1 tabletkani kuniga			+	+	1 tab 2 mahal 5 kun davomida	10 ta tabletka

	2 marta ichishlari kerak. Bolalarga 5-8 mg/kg/kun 1 marta.						
(YaQNDV) Ketoprofen	Tabletka 100 mg - ichish uchun - kuniga 1-2 marta. Ampulada 2 ml dan 50 mg/ml - m/o, v/i - kuniga 1-2 marta.			+	+	3 kapsula. 2 ta tabletka. 1 ta tabletka. 1 ampula.	Qisqa muddat og'riqni yengillashtirish uchun qo'llaniladi.
(YaQNDV) Parasetamol + Diklofenak natriy	Tabletalar 50-100 mg - Kattalar va 14 yoshdan katta bolalarga - 1 tabletadan kuniga 2-3 marta, ovqatdan so'ng			+	+	3 ta qoshiq. 2 ta qoshiq. 1 ta qoshiq.	Qisqa muddat og'riqni yengillashtirish uchun qo'llaniladi.
(NYaQV) Ibuprofen	200 mg li tabletalar - kuniga 2-3 marta ichiladi. Suspenziya 100 ml (100 mg/5 ml) Bolalar uchun bir martalik doza 10 mg/kg, kuniga 2-3 marta.			+	+	3 ta qoshiq. 2 ta qoshiq. 1 ta qoshiq.	Qisqa muddat og'riqni yengillashtirish uchun qo'llaniladi.
(NYaQV) Nimesulid **	Tableta 100 mg, suspenziya 100 mg/2 g, ichish uchun granulalar - ichish uchun - kuniga 2 marta.			+	+	2 ta suppozitoriy.	Qisqa muddat og'riqni yengillashtirish uchun qo'llaniladi.

Antiseptik eritmalar	Operatsiya maydonini yuvish va og'izni chayish uchun.			+	+	200 ml	Jarrohlik davolash uchun qo'llaniladi.
----------------------	---	--	--	---	---	--------	--

Izoh:

* - antibiotikka sezuvchanlikka qarab, zarur bo'lganda Respublika dorixonalarida mavjud bo'lgan boshqa antibakterial preparatlardan foydalanish mumkin.

** - Zarurat tug'ilganda, Respublika dorixonalarida mavjud boshqa og'riq qoldiruvchi vositalardan foydalanish mumkin.

Davolash tadbirlari (dori-darmon qo'shish)		Rejali tibbiy yordam darajasi va turi bo'yicha				O'rtacha sutkalik doza	Bir kurs uchun doza
		Ambulatoriya davolash		Statsionar yordam*			
Dorilar (xalqaro patentlanmagan) nomi	Preparatning dozasi va qo'llash usuli	SP/QVP	TMP TP				
1. L-lizin essinat	Eritma, 1 marta 5 ml dan v/i			+	+	5 ml	
2. Natriy xlorid 0,9%	Eritma, 100 ml dan 1 marta v/i			+	+	100 ml	

Eslatma: *Milliy klinik protokollarda Keltirilgan davolash sxemalari (ushbu asosiy va qo'shimcha dori vositalarining turli kombinatsiyalari) kasallikning og'irligi va ko'rsatmalarga qarab qo'llaniladi. Ushbu protokollar bo'yicha qo'shimcha dori vositalari va qo'shimcha usullar ham tavsiya etilishi mumkin.*

Ushbu dori vositalarining bir martalik dozasi faqat mazkur kasallikning muayyan xuruji (avj olishi) davrida ambulatoriya yoki statsionar yordam ko'rsatish uchun zarur bo'lgan miqdorda ko'rsatiladi.

REJALI JARROHLIK YORDAMI

Davolash tadbirlari (operativ davolash)	Tez va shoshilinch tibbiy yordam darajasi va turi bo'yicha				
	Ambulatoriya davolash		Statsionar yordam*		
Operatsiya/aralashuv/davolash nomi	OP/QVP	TMP MP (stomatolog-jarroh mavjud bo'lganda)	Tumanlararo tez tibbiy yordam markazi	IATM Viloyat tez tibbiy yordam filiali	IIV Respublika shoshilinch va tez tibbiy

					yordam markazi
1. Donor yoki sun'iy materialni tayyorlash	+		+	+	+
2. Bosh suyagi va yuz suyaklari anomaliyalarini, bosh va yuzning tug'ma suyak-mushak deformatsiyalarini bartaraf etish operatsiyasi			+	+	+
3. Jarrohlik maydonini antiseptik eritmalar bilan yuvish			+	+	+
Eslatma: (bu yerda operatsiya/aralashuv/muolajani o'tkazishga ko'rsatma berilgan)					

(DAVOLOVCHI OVQATLANISH/PARHEZ)

Ovqatlanish tartibi	Rejali tibbiy yordam darajasi va turi bo'yicha				
	Ambulatoriya davolash		Statsionar yordam*		
Parhez jadvali va uning muddati	BMP/ uyda	OP/QVP/TMPMP	Tumanlararo tez tibbiy yordam markazi	IATM Viloyat tez tibbiy yordam filiali	IIV Respublika shoshilinch va tez tibbiy yordam markazi
1. 1-, 2-, 15-sonli parhezlar			+	+	+
Izoh: (Shifoxonadan chiqarish bo'yicha ko'rsatmalar/kasalxonaga rejali o'tkazish bo'yicha ko'rsatmalar to'liq yozilishi shart.)					